

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

5 NOVEMBER 2002

Wetsontwerp tot versterking van de wetgeving tegen het racisme

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN
MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 2

Inditartikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Het 2° doen vervallen.

B. In het 3°, de woorden «en de woorden «het ras» vervangen door de woorden «een zogenaamd ras»» doen vervallen.

C. In het 4°, de woorden «zijn ras» en de woorden «een zogenaamd ras» doen vervallen.

D. In het 5°, de woorden «het ras» en de woorden «een zogenaamd ras» doen vervallen.

Verantwoording

Het wetsontwerp wenst de terminologie «ras» te vervangen door «zogenaamd ras». Huidig amendement heeft tot doel deze wijziging ongedaan te maken.

Terecht stelt de Raad van State immers in haar advies bij het ontwerp dat in een wettekst die voor alle burgers is bestemd, de woorden dienen te worden gebruikt in hun gangbare betekenis.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-1258 - 2001/2002:

Nr. 1: Voorstel geëvoeerd door de Senaat.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

5 NOVEMBRE 2002

Projet de loi relative au renforcement de la législation contre le racisme

AMENDEMENTS

Nº 1 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE
SCHAMPHELAERE

Art. 2

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Supprimer le 2°.

B. Au 3°, supprimer les mots «et les mots «het ras» sont remplacés par les mots «een zogenaamd ras»».

C. Au 4°, supprimer les mots «de sa race» et les mots «d'une prétendue race».

D. Au 5°, supprimer les mots «de la race» et les mots «d'une prétendue race».

Justification

Le projet de loi veut remplacer le terme «race» par «prétendue race». Le présent amendement tend à annuler cette modification.

Dans son avis sur le projet, le Conseil d'État fait remarquer à juste titre que dans un texte de loi s'adressant à tous les citoyens, les mots doivent être utilisés dans leur sens courant.

Voir:

Documents du Sénat:

2-1258 - 2001/2002:

Nº 1: Projet évoqué par le Sénat.

Bovendien moet de terminologie van de internationale verdragen waarin het woord «ras» wordt gebruikt, in acht worden genomen, *cf.*:

— artikel 33 van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951 en goedgekeurd bij de wet van 26 juni 1953;

— het Internationale Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie, opgemaakt te New York op 7 maart 1966 en goedgekeurd bij de wet van 9 juli 1975;

— artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966 en goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981;

— artikel 13 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;

— artikel 1, § 1, van Protocol nr. 12 bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Ideeën die het bestaan van verschillende menselijke rassen trachten aan te tonen, dienen inderdaad te worden verworpen. Maar zoals de richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 stelt: «Het gebruik van het woord «ras» betekent geenszins dat dergelijke theorieën worden onderschreven.»

Nr. 2 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 3

Indit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. In het 1º de woorden «zijn ras» en de woorden «een zogenaamd ras» doen vervallen.

B. In het 2º de woorden «het ras» en de woorden «een zogenaamd ras» doen vervallen.

Verantwoording

Zie de verantwoording bij amendement nr. 1.

Nr. 3 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 4

Indit artikel, de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Het 1º doen vervallen.

B. In het 2º, in het ontworpen nieuwe lid, het woord «zogenaamde» doen vervallen.

Verantwoording

Zie de verantwoording bij amendement nr. 1.

En outre, il convient de se conformer à la terminologie des conventions internationales qui utilisent le terme «race»:

— l'article 33 de la Convention internationale relative au statut des réfugiés, signée à Genève le 28 juillet 1951 et approuvée par la loi du 26 juin 1953;

— la Convention internationale sur l'élimination de toutes les formes de discrimination raciale, faite à New York le 7 mars 1966 et approuvée par la loi du 9 juillet 1975;

— l'article 26 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, signé à New York le 19 décembre 1966 et approuvé par la loi du 15 mai 1981;

— l'article 13 du Traité instituant la Communauté européenne;

— l'article 1er, § 1er, du Protocol n° 12 à la Convention de sauvegarde et des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

Les théories tendant à déterminer l'existence de races humaines distinctes doivent effectivement être rejetées. Mais comme le dit la directive 2000/43/CE du Conseil du 29 juin 2000, «l'emploi du mot «race» n'implique nullement l'application de telles théories».

Nº 2 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 3

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Au 1º, supprimer les mots «de sa race» et «d'une prétendue race».

D. Au 2º, supprimer les mots «de la race» et «d'une prétendue race».

Justification

Voir la justification de l'amendement n° 1.

Nº 3 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 4

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Supprimer le 1º.

B. Au 2º, dans l'alinéa proposé, supprimer le mot «prétendue».

Justification

Voir la justification de l'amendement n° 1.

Nr. 4 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 4

In dit artikel, een 1^obis invoegen, luidende :

« 1^obis. In het eerste lid, de woorden « afstamming, afkomst of nationaliteit » vervangen door de woorden « afkomst of nationale of ethnische afstamming. »

Verantwoording

Het wetsontwerp vervangt in de huidige antiracismewet consequent de bestaande wettelijke discriminatiegronden « afstamming, afkomst of nationaliteit » door de gronden « afkomst of nationale of etnische afstamming ».

De steller van het ontwerp heeft dergelijke aanpassing evenwel niet doorgevoerd voor het huidige eerste lid van artikel 2bis van de antiracismewet.

Dit amendement wil hieraan verhelpen. Het amendement kan niet als louter technische verbetering worden beschouwd, gezien vijf van de tien artikels van dit ontwerp precies tot doel hebben de discriminatiegronden te wijzigen zoals voorgesteld.

Nr. 5 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 5

Inditartikel, devolgendewijzigingenaanbrengen :

A. In het 1°, de woorden « zijn ras » en de woorden « een zogenaamd ras » doen vervallen.

B. In het 2°, de woorden « het ras » en de woorden « een zogenaamd ras » doen vervallen.

Verantwoording

Zie verantwoording bij amendement nr. 1.

Nr. 6 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 6

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Zoals de Raad van State terecht opmerkt, is de verwijzing naar de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie niet duidelijk:

« Dient eruit te worden afgeleid dat de bevoegdheden die worden toegekend aan de door de Koning aangewezen ambtenaren beperkt zijn tot het domein van het sociaal recht en tot de omstandigheden bepaald bij de wet van 16 november 1972 ?

Nº 4 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 4

Insérer dans cet article un 1^obis(nouveau), libellé comme suit :

« 1^obis. Dans l'alinéa 1er, les mots « de son ascendance, de son origine ou de sa nationalité » sont remplacés par les mots « de son ascendance ou de son origine nationale ou ethnique. »

Justification

Le projet de loi remplace de manière conséquente dans la loi antiracisme actuelle les motifs légaux de discrimination existants que sont l'ascendance, l'origine et la nationalité par l'ascendance et l'origine nationale ou ethnique.

L'auteur du projet n'a toutefois pas appliqué cette même adaptation à l'alinéa 1er de l'article 2bis actuel de ladite loi.

Le présent amendement entend remédier à cet oubli. Il ne peut être considéré comme une correction purement technique dès lors que cinq des dix articles du projet à l'examen ont précisément pour but de modifier comme proposé les motifs de discrimination.

Nº 5 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 5

Apporter à cet article les modifications suivantes :

A. Au 1°, supprimer les mots « de sa race » et les mots « d'une prétendue race ».

B. Au 2°, supprimer les mots « de la race » et les mots « d'une prétendue race ».

Justification

Voir la justification de l'amendement n° 1.

Nº 6 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 6

Supprimer cet article.

Justification

Ainsi que le Conseil d'État le fait remarquer à juste titre, la référence aux dispositions de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail manque de la clarté :

« Faut-il en déduire que les pouvoirs qui sont accordés aux fonctionnaires qui seront désignés par le Roi sont limités à la matière du droit social et aux circonstances visées par la loi du 16 novembre 1972 ?

De gemachtigde van de minister heeft op deze vraag bevestigend geantwoord.

Het lijkt derhalve verkeerslijk artikel 1 van de wet van 16 november 1972 te wijzigen, opdat in het eerste lid, *in fine*, verwezen wordt naar de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.»

Het artikel dient derhalve te vervallen, en kan vervangen worden door een wijziging aan de wet betreffende de arbeidsinspectie [zie amendement nr. 7 tot invoeging van een hoofdstuk IIbis (nieuw)].

Nr. 7 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Hoofdstuk IIbis (nieuw)

Na artikel 6, een hoofdstuk IIbis(nieuw) invoegen, met als opschrift: «*Wijzigingen aan de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie*», **houdende een artikel 6bis, luidende als volgt:**

«Art. 6bis. — Het eerste lid van artikel 1 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, *in fine*, wordt aangevuld als volgt:

«en de bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, zoals bepaald in de wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden van 30 juli 1981.»

Verantwoording

Zie verantwoording bij amendement nr. 6 tot schrapping van artikel 6.

Nr. 8 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 7

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Terecht stelt de Raad van State in haar advies dat «het onthaal en integratie van immigranten deel uitmaken van het beleid inzake bijstand aan personen en zijn in wezen persoongebonden aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. De federale wetgever mag aan het Centrum geen taken in communautaire aangelegenheden toevertrouwen. De tekst moet grondig worden herzien».

De voorgelegde tekst na goedkeuring door de Kamer verschilt echter geenszins van de tekst die aan de Raad van State werd voorgelegd.

De bepaling dient te vervallen.

Nr. 9 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 8

In het 2º, in het ontworpen 10º, de woorden «op een met redenen omklede wijze» doen vervallen.

Le représentant du ministre a donné une réponse positive à cette question.

Il semble, dès lors, préférable de modifier l'article 1er de la loi du 16 novembre 1972, afin de viser, à l'alinéa 1er, *in fine*, la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.»

L'article doit dès lors être supprimé et il peut être remplacé par une référence à la loi concernant l'inspection du travail [voir l'amendement n° 7 insérant un chapitre IIbis (nouveau)].

Nº 7 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Chapitre IIbis (nouveau)

Insérer après l'article 6 un chapitre IIbis(nouveau) intitulé: «*Modifications de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail*», comportant un article 6bis libellé comme suit:

«Art. 6bis. — L'alinéa 1er de l'article 1er de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail est complété *in fine* par le texte suivant:

«et de réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, visés dans la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.»

Justification

Voir la justification de l'amendement n° 6 qui supprime l'article 6.

Nº 8 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 7

Supprimer cet article.

Justification

Dans son avis, le Conseil d'État observe à juste titre que «l'accueil et l'intégration des immigrés relèvent de la politique de l'aide aux personnes et constitue essentiellement des matières personnalisables qui relèvent de la compétence des communautés. Il n'appartient pas au législateur fédéral de confier au Centre des missions dans des matières communautaires. Le texte doit être fondamentalement revu».

Nous constatons que le texte présenté après le vote à la Chambre ne diffère aucunement de celui qui a été soumis au Conseil d'État.

La disposition en question doit donc être supprimée.

Nº 9 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 8

Dans le 10º proposé, au 2º, supprimer les mots «de manière motivée».

Verantwoording

— In artikel 8, 2°, wordt in het 10° bepaald dat het Centrum voor de gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding de bevoegde overheid kan «vragen» om het Centrum op de hoogte te houden van de afwikkeling van feiten die zijzelf aanbrengt. In de memorie van toelichting staat echter: «De besturen worden verplicht zich te informeren over de omstandigheden en het Centrum moet op de hoogte gehouden worden over de bevindingen van een eventueel onderzoek en over de redenen van het al dan niet opstarten van een disciplinaire procedure.»

De bevoegde overheid moet deze informatie over het gevolg dat gegeven is aan een door het Centrum doorgegeven feit «met redenen omkleden.»

Dergelijke werkwijze, ofschoon ze reeds gewijzigd werd ten aanzien van het oorspronkelijke nog verregaander ontwerp, kan niet volstaan.

— Het enige aanvaardbare doel van deze regeling is de overheidsbesturen en de tuchtoverheden attenderen op de oogmerken die het Centrum dient te bevorderen. Dat doel kan worden nagestreefd door informatie, aanbevelingen en bewustmakingscampagnes en door bij de tuchtoverheden feiten aan te geven die discriminaties kunnen vormen. De tuchtoverheden moeten de tuchtvoering vervolgens volledig onafhankelijk en zonder druk kunnen instellen.

Om ervoor te zorgen dat aan het Centrum informatie verstrekt wordt, kan hoogstens worden bepaald dat de overheidsbesturen aan dat Centrum jaarlijks verslag moeten toezenden over de evenueel vastgestelde feiten die een discriminatie inhouden en de opgelegde sancties, zonder dat zij echter «met redenen» dienen te motiveren waarom deze of gene beslissing werd genomen.

Nr. 10 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 8bis (nieuw)

Een artikel 8bis invoegen, luidende:

«Art. 8ibs. — In dezelfde wet wordt een artikel 3bis ingevoegd, luidende :

«Art. 3bis. — Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de leden, medewerkers, experten en het personeel van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding voor alle gegevens waarvan zij kennis nemen in het kader van de uitvoering van hun opdrachten.»

Verantwoording

Gezien de uitzonderlijke en buitensporige bevoegdheden die aan het Centrum worden toebedeeld, is het noodzakelijk artikel 458 van het Strafwetboek betreffende het beroepsgeheim op het personeel ervan van toepassing te maken.

Nr. 11 VAN DE HEER VANDENBERGHE EN MEVROUW DE SCHAMPHELAERE

Art. 10

Dit artikel doen vervallen.

Justification

— Dans le 10° de l'article 8, 2°, il est dit que le Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme peut «demander» à être tenu informé de la suite réservée aux faits qu'il invoque lui-même. L'exposé des motifs énonce cependant: «Les administrations sont obligées de s'informer sur les circonstances et le Centre doit être informé des conclusions de l'enquête éventuelle et des motifs de la mise en œuvre ou pas d'une procédure disciplinaire.»

Cette information sur la suite donnée à un fait invoqué par le Centre, l'autorité compétente est tenue de la fournir «de manière motivée».

Cette façon de faire, bien qu'elle ait déjà été modifiée par rapport à un projet initial encore plus radical, n'est pas satisfaisante.

— La seule finalité acceptable pour ce système consiste à attirer l'attention des administrations et des autorités disciplinaires sur les objectifs que le Centre est appelé à promouvoir. Cette finalité peut être poursuivie par de l'information, des recommandations et des campagnes de sensibilisation ainsi qu'en signalant aux autorités disciplinaires les faits susceptibles de constituer des discriminations. Les autorités disciplinaires doivent pouvoir ensuite intenter l'action disciplinaire en toute indépendance et en dehors de toute pression.

Pour faire en sorte qu'une information soit fournie au Centre, on peut tout au plus prévoir que les administrations devront lui faire parvenir annuellement un rapport sur les faits constitutifs de discrimination qui auraient éventuellement été constatés et sur les sanctions infligées, mais sans devoir préciser «de manière motivée» pour quelle raison telle ou telle décision a été prise.

Nº 10 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 8bis (nouveau)

Insérer un article 8bis (nouveau), libellé comme suit:

«Art. 8bis. — Il est inséré dans la même loi, un article 3bis, rédigé comme suit:

«Art. 3bis. — L'article 458 du Code pénal est applicable aux membres, aux collaborateurs, aux experts et au personnel du Centre pour toutes les données dont ils sont amenés à prendre connaissance dans l'exercice de leur mission.»

Justification

Eu égard aux pouvoirs exceptionnels et exorbitants qui sont dévolus au Centre, il est indispensable que l'article 458 du Code pénal relatif au secret professionnel soit rendu applicable à son personnel.

Nº 11 DE M. VANDENBERGHE ET MME DE SCHAMPHELAERE

Art. 10

Supprimer cet article.

Verantwoording

— De Raad van State stelt in haar advies : « Volgens de vertegenwoordigers van de minister zal het Centrum de inlichtingen die het over een tuchtdossier heeft verkregen, alleen kunnen gebruiken in het kader van een burgerlijke of strafrechtelijke procedure, aangezien het alleen de bedoeling is dat het Centrum «morele druk» op de overheidsbesturen kan uitoefenen. »

Het is niet aanvaardbaar dat een externe overheid druk uitoeft op de tuchtrechtelijke overheid die volledig onafhankelijk moet handelen en alleen onder het toezicht van de bevoegde rechtscolleges staat.

Bovendien kunnen uit het tuchtdossier feiten blijken die weliswaar niet strafrechtelijk strafbaar zijn, maar die zijn gepleegd in het kader van het privé-leven van het personeelslid of van een derde, waarover het Centrum natuurlijk geen uitspraak mag doen, omdat het zich anders met het privé-leven zou bemoeien, wat volgens artikel 22 van de Grondwet verboden is. »

— Het enige aanvaardbare doel van deze regeling is de overheidsbesturen en de tuchtoverheden attenderen op de oogmerken die het Centrum dient te bevorderen. Dat doel kan worden nagestreefd door informatie, aanbevelingen en bewustmakingscampagnes en door bij de tuchtoverheden feiten aan te geven die discriminaties kunnen vormen. De tuchtoverheden moeten de tuchtvordering vervolgens volledig onafhankelijk en zonder druk kunnen instellen.

Om ervoor te zorgen dat aan het Centrum informatie verstrekt wordt, kan hoogstens worden bepaald dat de overheidsbesturen aan dat Centrum jaarlijks een verslag moeten toezenden over de eventueel vastgestelde feiten die een discriminatie inhouden en de opgelegde sancties, zonder dat de personeelsleden die daarbij betrokken zijn, kunnen worden geïdentificeerd.

De voorgestelde regeling waarbij de identiteit van de betrokken partijen inderdaad verborgen moet blijven lijkt bovendien haar doel te ontlopen, nu een rapportage op casuele basis deze anonimiteit geenszins waarborgt.

— De voorgestelde regeling, ook al werd zij in overleg met de tuchtinstanties en -overheden geconciepeerd, volstaat niet om de kritiek van de Raad van State te ontmoeten. Zij dient derhalve te vervallen.

Hugo VANDENBERGHE.
Mia DE SCHAMPHELAERE.

Justification

— Dans son avis, le Conseil d'État énonce : « Selon le représentant du ministre, le Centre ne pourra utiliser les renseignements obtenus concernant un dossier disciplinaire dans le cadre d'une procédure civile ou pénale, le but recherché étant seulement d'exercer une « pression morale » sur les administrations. »

Il n'est pas admissible qu'une autorité externe fasse pression sur l'autorité disciplinaire dont l'action doit s'exercer en toute indépendance sous le seul contrôle des juridictions compétentes.

En outre, le dossier disciplinaire peut faire apparaître des faits, même non sanctionnés pénalement, commis dans le cadre de la vie privée de l'agent ou d'un tiers, dont le Centre n'a évidemment pas à connaître sous peine de commettre une ingérence dans la vie privée, ce que prohibe l'article 22 de la Constitution. »

— La seule finalité acceptable pour ce système consiste à attirer l'attention des administrations et des autorités disciplinaires sur les objectifs que le Centre est appelé à promouvoir. Cette finalité peut être poursuivie par de l'information, des recommandations et des campagnes de sensibilisation ainsi qu'en signalant aux autorités disciplinaires les faits susceptibles de constituer des discriminations. Les autorités disciplinaires doivent pouvoir ensuite intenter l'action disciplinaire en toute indépendance et en dehors de toute pression.

Pour faire en sorte qu'une information soit fournie au Centre, on peut tout au plus prévoir que les administrations devront lui faire parvenir annuellement un rapport sur les faits constitutifs de discrimination qui auraient éventuellement été constatés et sur les sanctions infligées, mais sans que les agents impliqués puissent être identifiés.

En outre, le système proposé, où l'identité des parties concernées doit effectivement rester cachée, semble manquer son but puisqu'un rapport fait sur la base de cas ne garantit nullement cet anonymat.

— Le système proposé, bien qu'ayant été conçu en concertation avec les instances et les autorités disciplinaires, ne répond pas de manière satisfaisante aux critiques du Conseil d'État. Il doit dès lors être retiré du texte.